

בג"ץ 3368/10
בג"ץ 4057/10
(קבועים : 12.1.11)

העותרים בבג"ץ 3368/10

המשיבים בבג"ץ 3368/10

העותרים בבג"ץ 4057/10

המשיב בבג"ץ 4057/10

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק**

משרד האסירים הפלסטיני ואח'
ע"י ב"כ עו"ד סמדר בן-נתן
מרח' הוברמן 10, תל-אביב יפו
טל': 03-5619666 פקסי': 03-6868596

שר הביטחון ואח'
על-ידי ב"כ מפרקליטות המדינה
רח' סלאח א-דין 29 ירושלים
טל': 02-6466472 פקסי': 02-6467011

האגודה לזכויות האזרח ואח'
על-ידי ב"כ עו"ד לילה מרגלית
מרח' נחלת בנימין 75, תל-אביב
טל': 03-5608185 פקסי': 03-5608165

מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון
על-ידי ב"כ מפרקליטות המדינה
רח' סלאח א-דין 29 ירושלים
טל': 02-6466472 פקסי': 02-6467011

תגובה מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד מתכבדים המשיבים להגיש תגובה לעתירות אלה.
2. עניינן של שתי העתירות בבקשת העותרים להורות על קיצור תקופות מעצר שונות הקבועות בצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התשי"ע-2010 (להלן: **הצו בדבר הוראות ביטחון או הצו**).

למעשה, העותרים מבקשים לקבוע כי תקופות המעצר הנוהגות באזור יהודה והשומרון (להלן: **איו"ש**) יהיו זהות לתקופות הנוהגות במדינת ישראל, בהתאם להוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: **חוק המעצרים**).

3. כפי שיפורט להלן, בשנים האחרונות נוהלת עבודת מטה, תחילה עבודת מטה פנימית בצה"ל ולאחר מכן עבודת מטה בריכוז המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי), המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ) והמשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), לבחינת אפשרות קיצור תקופות המעצר באיו"ש. בעבודת המטה נטלו חלק נציגים מהגופים השונים הצריכים לעניין: הפרקליטות הצבאית, משטרת ישראל, שירות הביטחון הכללי, ויחידת בתי המשפט הצבאיים. נבקש לעדכן, כי במסגרת עבודת המטה התקבלה לאתרונה החלטה לבצע שינויים מרחיקי לכת בתקופות המעצר הקבועות בצו בדבר הוראות ביטחון, וזאת על דעת צה"ל, משטרת ישראל ושירות הביטחון הכללי.

כפי שיפורט להלן.

כללי

4. הצו בדבר הוראות ביטחון קובע, בין היתר, את סדרי הדין הפליליים באזור.
- לשם הנוחות, החלק הרלוונטי מהצו בדבר הוראות ביטחון מצורף ומסומן מש/1.
5. תקופות המעצר השונות הקבועות בצו שונות מאלה הקבועות בחוק המעצרים, ולא בכדי, שכן מטיבו של שטח התפוס בתפיסה לוחמתית, גם אם ארוכת שנים, שהתנאים הבטחוניים המיוחדים השוררים בו מכתבימים קביעתם של הסדרים שונים מאלה הנוהגים במדינה התופסת.
- בתמצית, ניתן לומר, כי בהתחשב באופי החקירות המנוהלות באיו"ש וטיבן, השונה במקרים רבים מחקירות משטרה "רגילות" המנוהלות בישראל, ובהתחשב בתנאים השוררים באיו"ש, המקשים לעיתים עד מאד על חקירת תושבי איו"ש החשודים בביצוע עבירות ועל גיבוש ראיות ראשוניות נגדם, והמקשים גם על העברתם של עצורים ממקום למקום, לא ניתן לקבוע תקופות מעצר זהות באיו"ש ובישראל, שכן יהיה בכך כדי לפגוע פגיעה קשה ביכולת האכיפה באיו"ש, בביטחון האזור ובבטחון המדינה.
6. כידוע, בית המשפט הנכבד כבר קבע בעבר, שאין הכרח משפטי בקביעת תקופות מעצר באיו"ש שיהיו זהות לאלה שקבועות בישראל, שכן קיים שוני מהותי בין התנאים הבטחוניים והאחרים השוררים באיו"ש לבין אלה שבמדינת ישראל (ראו בעניין זה פסק הדין שניתן בשנת 2002 בבג"ץ 2307/00 נתשה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, תק-על 2002(1) 979 (2002) (להלן: עניין נתשה, פסק דין שיצוטט בהמשך תגובה זו).
7. זאת ועוד, לעניין כללי המשפט הבינלאומיים החלים על המפקד הצבאי, כבר נקבע על-ידי בית המשפט הנכבד בפסק הדין המנחה בעניין מרעב (בג"ץ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד נו(2) 349 (2003), כי:

"המשפט הבינלאומי אינו קוצב את מספרם של ימים אשר ניתן לעצור בהם אדם ללא מעורבות שיפוטית. תחת זאת נקבע עקרון כללי, אותו יש ליישם בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה. העקרון הכללי העובר כחוט השני במשפט הבינלאומי, הוא כי יש להביא את ההחלטה בדבר המעצר ללא דיחוי (promptly) לשופט, או גורם שיפוטי אחר בעל סמכויות שיפוטיות" (בסעיף 27 לפסק הדין)

הן התקנות הנספחות לאמנת האג משנת 1907 בדבר דיני ומינהגי המלחמה ביבשה, והן אמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, אשר חלות בשטח הנתון בתפיסה לוחמתית, אינן קוצבות כלל תקופות מעצר מירביות, עד להבאה בפני שופט, ואף אינן קוצבות תקופות מעצר מירביות ששופטים מוסמכים להורות עליהן. כל אשר נקבע לעניין זה, בסעיף 71 לאמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, הוא כי נאשמים יובאו לדין "במהירות האפשרית".

בכך שונה הדין הבינלאומי מהמצב הנוהג בישראל בענין זה. מטבע הדברים, קיים שוני בין הדינים החלים באיו"ש והדינים החלים במדינת ישראל ולא ניתן בשום פנים לסבור כי דינים אלה צריכים להיות זהים לדינים החלים במדינת ישראל.

זאת ועוד, קיימת ייחודיות לנושא תקופות המעצר בשטח הנתון בתפיסה לוחמתית. לפיכך, Pictet, אשר הינו הפרשן הרשמי של אמנות ג'נבה מטעם ארגון הצלב האדום, בהתייחסו לעניין סעיף 69 לאמנת ג'נבה הרביעית, אשר עניינו ניכוי תקופות מעצר מעונשי מאסר שנגזרו על נאשמים קובע, **כי תקירות ראשוניות המתבצעות בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית כפופות למגבלות הנובעות מעצם היות השטח שטח כבוש**. כלשונו:

"It is of particular significance in occupied territory where the preliminary investigation in penal proceedings must often be carried out under difficult circumstances, which may involve delays and consequently extend the period spent under arrest."

ראו: J.S. Pictet, The IV Geneva Convention – Commentary, P. 347.

8. לפיכך, המשפט הבינלאומי, כמו גם המשפט הפנימי, אינם מחייבים את המשיבים לקבוע בצו בדבר הוראות ביטחון תקופות מעצר זהות לאלה שקבועות בישראל במסגרת חוק המעצרים, שכן המצב הבטחוני והאילוצים החלים באיו"ש שונים מהמצב בשטח מדינת ישראל.

9. די באמור לעיל בלבד כדי להצדיק דחייתם של הסעדים הקונקרטיים המבוקשים בשתי העתירות, לפיהם יש להשוות את אורך תקופות המעצר באיו"ש ובישראל.

10. עוד נוסף, כי דינו של הסעד השישי המבוקש בבג"ץ 4057/10, קרי, להורות למשיב לקבוע תקופות מעצר מיוחדות לקטינים באיו"ש שיהיו זהות לתקופות המעצר של קטינים בישראל, להדחות על-הסף; הן מכיוון שהעותרים לא עשו מיצוי הליכים כנדרש בעניין זה עובר להגשת העתירה; הן מכיוון שאין מקום לערב את סוגיות מעצר בגירים ומעצר קטינים בעתירה אחת, חובקת עולם (ואף בדין הישראלי עניינים אלה קבועים, כידוע, בחוקים נפרדים); ובעיקר בשל כך שהעתירה בעניין זה הינה "עתירה מוקדמת", וזאת מכיוון שהוחלט על קיום עבודת מטה בעניין האמור, שעומדת להתחיל בקרוב.

תקופות המעצר בישראל

11. מכיוון שהעותרים מבקשים להשוות את תקופות המעצר באיו"ש לאלה הנוהגות בישראל, נפרט לשם הנוחות את תקופות המעצר הפלילי שקבועות בדין הישראלי.

הבאת עצור בפני שופט לאחר מעצרו

12. בדין הישראלי קיימים הסדרים שונים בנוגע להבאת עצור בפני שופט לאחר מעצרו.

הבאת עצור החשוד בעבירה פלילית "רגילה" בפני שופט לאחר מעצרו:

13. הכלל שקבוע בסעיף 29 לחוק המעצרים הוא, כי מי שנעצר בידי קצין ממונה יובא בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מ-24 שעות, בפני שופט, בכפוף להסדרים מיוחדים שנקבעו לימי שבת או חג.

14. עם זאת, סעיף 30 לחוק המעצרים מוסיף וקובע כי:

"על אף הוראות סעיף 29, אם מצא הקצין הממונה כי יש צורך לבצע פעולת חקירה דחופה, שלא ניתן לבצעה אלא תוך כדי מעצרו של החשוד, ולא ניתן לדחותה עד לאחר הבאת העצור בפני שופט, או שיש צורך בפעולה דחופה הנדרשת בקשר לחקירה בעבירה כאמור בסעיף 35(ב), רשאי הוא להשהות את הבאת העצור בפני שופט, לצורך ביצוע אותה פעולה לתקופה שלא תעלה על 48 שעות מתחילת המעצר."

הבאת עצור החשוד בעבירת ביטחון בפני שופט לאחר מעצרו:

15. בדין הישראלי קבועות תקופות ארוכות מהרגיל להבאת חשודים בעבירות ביטחון בפני שופט לאחר מעצרו, שנובעות מאילוצים שונים הנובעים מאופיין המיוחד של חקירות בעבירות ביטחון, וזאת במסגרת חוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה), התשס"ו-2006 (להלן: **חוק הוראת השעה**). דחייה בהבאת עצור החשוד בעבירות ביטחון בפני שופט מעבר ל-24 שעות דורשת התקיימותן של עילות מיוחדות, וקבלת אישור לכך של דרגים גבוהים.

בעקבות לקחים מהפעלתה של הוראת השעה מאז נתקקה לראשונה בשנת 2006, וכן לאור ביטול סעיף 5 לחוק הוראת השעה שעסק באפשרות להארכת מעצר חשוד בעבירות ביטחון ללא נוכחותו במסגרת פסק דינו של בית המשפט הנכבד בבש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל, תק-על 2010(1) 6850 (2010), קיבלה הכנסת לאחרונה את חוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשע"א-2010, שקבע הסדרים חדשים בנוגע למעצרו של חשודים בעבירות ביטחון.

ההסדר החדש בנוגע להבאת עצור החשוד בעבירת ביטחון בפני שופט, הקבוע בסעיף 3 המתוקן לחוק הוראת השעה קובע כי:

3. השיהיה של הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט

(א) על אף הוראות סעיפים 17(ג) ו-29(א) לחוק המעצרים, ובלי לגרוע מהוראות סעיף 30 לאותו החוק -

(1) קצין ממונה רשאי אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה - להשהות הבאת העצור לפני שופט לתקופה שלא תעלה על 48 שעות מתחילת המעצר;

(2) קצין ממונה רשאי, בהחלטה מנומקת בכתב ובאישור ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט, עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם - להשהות את הבאת העצור לפני שופט לתקופה נוספת על התקופה האמורה בפסקה (1), שלא תעלה על 24 שעות;

(3) בית משפט רשאי, במקרים חריגים, לבקשת ראש שירות הביטחון הכללי שהוגשה בכתב בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם - להורות על השהיית הבאתו של העצור לפני שופט לתקופה נוספת על התקופות האמורות בפסקאות (1) ו-(2), שלא תעלה על 24 שעות; דיון לפי פסקה זו יתקיים שלא בנוכחות העצור.

(ב) ...

הבאת חייל בפני שופט צבאי לאחר מעצרו

16. סעיף 234 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: חש"ץ) קובע תקופות ארוכות מהרגיל עד להבאתם של חיילים שנעצרו על-פי צו של קצין שיפוט בפני שופט צבאי, כדלקמן:

"(א) קצין שיפוט רשאי לתת פקודת מעצר, על חייל הנמוך ממנו בדרגה שנחשד או שנאשם בעבירה, לתקופה שלא תעלה על ארבעים ושימונה שעות; היתה פקודת המעצר לתקופה של פחות מארבעים ושימונה שעות, רשאי קצין השיפוט להורות על הארכת המעצר לפרקי זמן נוספים, ובלבד שסך כל תקופות המעצר לא יעלה על ארבעים ושימונה שעות.

(א1) קצין שיפוט שדרגתו סגן אלוף לפחות, רשאי להורות, מטעמים הקשורים בפעילות מבצעית או בפעילות כלי שיט, על הארכת המעצר לפרקי זמן נוספים, ובלבד שסך תקופות המעצר לפי סעיף קטן זה וסעיף קטן (א) לא יעלה על תשעים ושש שעות; הורה קצין שיפוט כאמור להאריך את המעצר, ירשום את נימוקיו להארכת המעצר.

(ב) ...

17. סעיף 237א לחש"ץ, שעניינו בהבאת חייל שנעצר בפקודת מעצר של שוטר צבאי בפני שופט צבאי, מוסיף וקובע כי:

- "(א) על אף הוראות סעיף 234(א), רשאי קצין שיפוט שהוא שוטר צבאי לתת פקודת מעצר על כל חייל, לתקופה שלא תעלה על 48 שעות; קצין שיפוט כאמור, שנתן פקודת מעצר לתקופה של פחות מ-48 שעות, רשאי להורות על הארכת המעצר לפרקי זמן נוספים, ובלבד שסך כל תקופות המעצר לא יעלה על 48 שעות;
- (ב) נעצר חייל על פי פקודת מעצר שניתנה על ידי קצין שיפוט כאמור בסעיף קטן (א) שדרגתו לפי תקן היא למטה מסרן ושאינו מפקד בסיס משטרה צבאית יובא מעצרו לאישור קצין משטרה צבאית שהוא מפקד בסיס משטרה צבאית, או קצין משטרה צבאית שדרגתו לפי תקן היא סרן לפחות, בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום עשרים וארבע שעות שנעצר; קצין משטרה צבאית, שאליו מובא מעצרו של חייל לאישור, כאמור בסעיף קטן (ב) רשאי לאשר את תקופת המעצר שנקבעה בפקודת המעצר, לקצרה או להורות על שחרורו של החייל ממעצרו.
- (ג) לא נתמלאו הוראות סעיף קטן (ב), ישוחרר החייל ממעצרו.
- (ד) על אף הוראות סעיף זה וסעיף 237ג, אם מצא קצין משטרה צבאית שדרגתו היא סגן אלוף לפחות, כי יש צורך לבצע פעולת חקירה דחופה ביותר, שלא ניתן לבצעה אלא תוך כדי מעצרו של החשוד, ולא ניתן לדחותה עד לאחר הבאת העצור בפני שופט, או שיש צורך בפעולה דחופה ביותר הנדרשת בקשר לחקירה בעבירה כאמור בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, רשאי הוא להורות על הארכת המעצר לצורך ביצוע אותה פעולה לתקופה שלא תעלה על שבעים ושתיים שעות מתחילת המעצר.
- (ד2) לא יורה קצין משטרה צבאית על הארכת מעצר כאמור בסעיף קטן (ד1), אלא בעבירה מסוג פשע, ולאחר שיקבל מראש את אישורו של פרקליט צבאי להארכת המעצר; קצין משטרה צבאית שהאריך מעצר כאמור ירשום את הנימוקים לכך.
- (ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על פקודת מעצר שנתן שוטר צבאי בתוקף סמכותו כקצין שיפוט ביחידתו על חייל הנתון לפיקודו, אלא אם העבירה שבגינה נעצר החייל נבדקת בידי קצין בודק כאמור בסעיף 252(א)3."

תקופות מעצר בצו שופט בטרם הגשת כתב אישום

18. סעיף 17 לחוק המעצרים, קובע כי:

- "(א) ציווה שופט על מעצרו של חשוד בנוכחותו, לא תעלה תקופת המעצר על 15 ימים; אולם רשאי שופט להאריך, מעת לעת, את המעצר לתקופות שלא יעלו על 15 ימים; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפגוע בהוראות סעיף 13(א)3 סיפה.
- (ב) לא יוחזק חשוד במעצר ברצף אחד בקשר לאותו אירוע, לרבות המעצר ללא צו, לתקופה העולה על 30 ימים, אלא אם כן הבקשה למעצר נוסף הוגשה באישור היועץ המשפטי לממשלה."

סעיף 59 לחוק המעצרים ממשיך וקובע כי :

"חשוד הנתון במעצר ולא הוגש נגדו כתב אישום תוך 75 ימים לאחר מעצרו, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה."

19. סעיף 4 לחוק הוראת השעה קובע הסדר מיוחד בנוגע לסמכות שופט להאריך מעצרו של חשוד בעבירות ביטחון בטרם הגשת כתב אישום, כדלקמן :

"לענין עצור בעבירת ביטחון, יקראו את סעיף 17 לחוק המעצרים כך:

(1) בסעיף קטן (א), בתחילתו יקראו "על אף הוראת סעיף 13(א)3 סיפה", במקום "תקופת המעצר על 15 ימים" יקראו "תקופת המעצר על 20 ימים ובלבד ששופט לא יצווה על מעצר לתקופה העולה על 15 ימים, אלא אם כן שוכנע כי אם לא יוחזק העצור במעצר לצורך המשך החקירה, קיימת אפשרות קרובה לוודאי לסיכול של מניעת פגיעה בחיי אדם " ובלא הסיפה החל במילים "אין בהוראות סעיף קטן זה";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "30 ימים" יקראו "35 ימים".

"מעצר גישור" לצורך הגשת כתב אישום (מעצר בעקבות "הצהרת תובע")

20. סעיף 17(ד) לחוק המעצרים, מאפשר להמשיך ולהורות על התזקת עצור שהסתיימה חקירתו במעצר עד להגשת כתב אישום נגדו, כדלקמן :

"נעצר אדם וחקירתו נסתיימה, ישוחרר מהמעצר, ואולם אם הצהיר תובע כי עומדים להגיש כתב אישום נגדו ושוכנע בית המשפט, כי יש עילה לכאורה לבקש את מעצרו עד תום ההליכים, רשאי שופט להאריך את המעצר, מטעם זה, לתקופה שלא תעלה על 5 ימים, ..."

עצור שהוגש נגדו כתב אישום אך משפטו טרם החל

21. סעיף 60 לחוק המעצרים קובע כי :

"נאשם, שלאחר הגשת כתב האישום נגדו היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום, תקופה המצטרפת כדי 30 ימים ומשפטו לא החל, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה; ואולם רשאי בית המשפט לדחות את מועד תחילת המשפט, בלא שישוחרר, ל-30 ימים נוספים, אם ביקש זאת הנאשם או סניגורו."

מעצר עד לתום ההליכים באין הכרעת דין

22. סעיפים 61-62 לחוק המעצרים קובעים את ההסדר לעניין אורכו המקסימאלי של מעצר עד לתום ההליכים באין הכרעת דין, כדלקמן:

61. שחרור באין הכרעת דין

(א) נאשם, שלאחר הגשת כתב אישום נגדו, היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי תשעה חודשים, ומשפטו בערכאה הראשונה לא נגמר בהכרעת דין, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה.
(ב) בטל.

62. הארכת מעצר או חידושו

על אף תוראות סעיפים 59 עד 61, רשאי שופט של בית המשפט העליון לצוות על הארכת המעצר או על מעצר מחדש, לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת, וכן להורות על שחרורו של הנאשם, בערובה או ללא ערובה"

החלטות שהתקבלו בעבודת המטה

23. על אף שכאמור לעיל דינם של הסעדים הקונקרטיים המבוקשים בעתירות להדחות, נבקש לפרט להלן אודות עבודת המטה שנערכה.

24. כאמור, בשנים האחרונות נוהלה בצה"ל ובהמשך במשרד המשפטים עבודת מטה, שרוכזה על-ידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי) המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ) והמשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), שנועדה לבחון פעם נוספת את משכן של תקופות המעצר באיו"ש.

בימים אלה סוכם, על זעת גורמי הביטחון, שהצו בדבר תוראות ביטחון יתוקן, באופן שתקופות המעצר שנקובות בו כיום יקוצרו באופן משמעותי ביותר, כפי שיפורט להלן.

עם זאת יודגש, כי נמצא במסגרת עבודת המטה שאין מקום לקבוע בצו תקופות מעצר באיו"ש הזחות לאלה הקבועות בישראל, וזאת מכיוון שתקופות המעצר הקבועות בדין הישראלי אינן ישימות באיו"ש בשל התנאים הביטחוניים והמבצעיים המיוחדים השוררים בו.

להלן יובאו ההחלטות שהתקבלו לאחרונה במסגרת עבודת המטה.

מעצר חשוד בטרם הבאתו בפני שופט

25. בעבר קבע הצו בדבר הוראות ביטחון, שניתן לעצור חשוד, לפני הבאתו בפני שופט, עד לתקופה מקסימלית של **18 ימים**. כך היה המצב משך שנים רבות, החל משנת 1970, עת נחקק הצו, ועד לשנת 1993.
26. בשנת 1987 דנה בנושא אורך תקופת המעצר הראשונית "ועדת החקירה לענין שיטות החקירה של שירות הבטחון הכללי בנושא פעילות חבלנית עוינת", בראשות נשיא בית המשפט העליון בדימוס, השופט לנדוי ("ועדת לנדוי"), והמליצה לצמצם את אורך התקופה ל- **8 ימים** (ראו דו"ח הוועדה, בעמ' 58 ו-77).
27. למרות הקשיים שהטיל יישום ההמלצה על מערכת הבטחון, יושמה המלצה זו בסופו של דבר, בהדרגה, בתוך מספר שנים, עד אשר נקבע המצב הנוכחי, שלפיו ניתן להתזיק עצור באיו"ש במעצר, עד להבאתו בפני שופט, לכל היותר משך 8 ימים.
28. בדרך ליישום המלצה זו, הרי שבשלב ראשון, בשנת 1993, תוקן הצו באופן שנקבע בו כי ככלל לא תעלה תקופת המעצר של אדם מיום מעצרו עד להבאתו בפני שופט על **8 ימים**, אלא אם מדובר בבגיר החשוד כי עבר עבירת בטחון חמורה. עבירות ביטחון חמורות אלה פורטו בתוספת הראשונה לצו, ובגיר שנחשד כי עבר עבירות שכאלה ניתן היה לעוצרו בסך הכל **18 ימים** עד להבאתו לפני שופט. ראו: צו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 70) (יהודה והשומרון) (מס' 1391) התשנ"ג-1993.
29. בשלב שני, בשנת 1994, תוקן הצו שוב, והפעם נקבע בו כי אם החשוד הוא בגיר החשוד בעבירות המנויות בתוספת הראשונה, ניתן לעוצרו עד להבאתו בפני שופט לכל היותר לתקופה של **11 ימים**, ובכל מקרה אחר ניתן לעוצרו לכל היותר ל- **8 ימים**. ראו: צו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 74) (יהודה והשומרון) (מס' 1413) התשנ"ד-1994.
30. בשלב שלישי, בשנת 1997, תוקן הצו שוב, שאזי נקבע כי בכל מקרה מותר לעצור אדם עד להבאתו לפני שופט לתקופה מקסימלית של **8 ימים**. ראו: צו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 79) (יהודה והשומרון) (מס' 1454) התשנ"ז-1997.
31. בכך נתן המחוקק באיו"ש ביטוי למצב הראוי על פי המלצותיה של ועדת חקירה ממלכתית, שדנה, בין היתר, בנושא זה.
32. בתחילת שנות האלפיים, בתקופת "האינתיפאדה השנייה", נבחנה שוב, על ידי הגורמים הבטחוניים והמשפטיים הרלוונטיים לעניין, השאלה אם ניתן להפחית עוד יותר את תקופת המעצר המקסימלית עד להבאת עצור בפני שופט ונמצא בשעתו כי התשובה לכך היא בשלילה.

בשנת 2002 דחה בית המשפט הנכבד את העתירה **בעניין נתשה**, בג"ץ 2307/00 לעיל, שהוגשה על-ידי כמה ארגוני זכויות אדם שאחד מהם היה העותר 3 בבג"ץ 4057/10, שביקשה להורות על קיצור התקופות הקבועות בצו עד להבאת עצור בפני שופט ועל קיצור תקופת המעצר המקסימאלית עד להגשת כתב אישום. בפסק הדין שניתן בבג"ץ 2307/00 **בעניין נתשה**, קבע בית המשפט הנכבד כי:

"זוהי עתירה בה מתבקש בית המשפט להורות למשיבים ליתן טעם מדוע לא יתוקנו צווים בדבר הוראות ביטחון בגדה המערבית וברצועת עזה באופן שיקוצר אורך תקופות המעצר המקסימליות המותרות בשטחים. על פי צווים אלה סמכות המעצר של קצין משטרה עד להבאת העצור בפני שופט היא עד 8 ימים. שופט צבאי יכול להורות על מעצרו של עצור עד 30 יום בכל פעם, ובסך הכל עד 90 יום. ערכאת הערעור יכולה להורות על הארכה נוספת של המעצר לתקופה של עד 90 יום.

המשיבים הגישו תגובה מקדמית ושתי הודעות משלימות. בהודעה המקדמית ציינו כי הם בחנו את הנושא המועלה בעתירה ואת הרקע החקיקתי שהוביל למצב הקיים והגיעו למסקנה כי יש לבצע עבודת מטה משולבת בין-משרדית שבמסגרתה תבחן השאלה אם אמנם יש מקום להורות על קיצור תקופות המעצר הקבועות בצווים הללו.

בהודעה המשלימה השניה, מציינים המשיבים כי הגורמים המעורבים בנושא שקלו את כל השיקולים הרלוונטיים ואת המשמעות שיהיו לקיצור תקופות המעצר והתברר כי יהיו לכך השלכות במישורים שונים ובראשן במישור החקיקתי הרלוונטי ישירות גם למישור של ביטחון האזור והמדינה. ההשלכות נשקלו אל מול הטענות שבעתירה וטענות נוספות ובסופו של דבר הוחלט שלא ניתן עדיין לקבל החלטה סופית בנדון. משתלף זמן נוסף, נדרשו לנושא הגורמים הרלוונטיים שהגיעו למסקנה כי לעת הזו בוודאי שלא ניתן לקצר את אורך תקופות המעצר הנוהגות היום בשטחים.

במסגרת ההודעה המשלימה השניה פורטו כל הנימוקים לעמדה זו וצוינו במיוחד החקירות בשטחים, קשיי החקירות, מאפייני החקירות והתנאים השוררים כיום בשטחים. הודעה זו נתמכת בתצהיר של ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי.

שמענו מפי ב"כ המשיבים כי על אף שמשך המעצר עד להבאה בפני שופט צבאי היא לכל היותר 8 ימים, מוגשות לא מעט בקשות על ידי עצורים להיות מובאים לפני שופט צבאי קודם לחלוף 8 ימים. עוד צוין כי בעבר ניתן היה לעצור בגיר החשוד בעבירת ביטחון חמורה במשך 18 ימים, עד להבאתו בפני שופט.

לאחר שעיינו בטענות הצדדים שהוגשו בכתב ושקלנו את טיעוניהם בעל-פה בפנינו, הגענו לכלל מסקנה, כי מן הנימוקים שהועלו על ידי המשיבים בתגובתם ובהודעותיהם, אין מקום לעת הזו להתערבותו של בית משפט זה לקיצור תקופת המעצר המרבית עד להבאת עצור בשטחים בפני שופט צבאי, שהיא 8 ימים, ולעניין הסמכויות להארכת מעצר על ידי שופט צבאי ועל-ידי ערכאת הערעור עליו.

שאלנו את ב"כ המשיבים אם ניתן להעמיד את העצור עם מעצרו על זכותו לפנות לשופט צבאי והוא הודיענו כי יברר זאת עם הגורמים המוסמכים. אין בדחיית עתירה זו כדי לייתר את הברור ולהודיע לב"כ העותרים עמדת המשיבים בנדון. העתירה נדחת.

צילומי שלוש תגובות המדינה בבג"ץ 2307/00 מצורפים ומסומנות מש/2.

33. כאמור, בשנים האחרונות התקיימה עבודת מטה חדשה, לבחינה עדכנית של הנושא. בעבודת המטה שנערכה נמצא, כי בשים לב למצב הביטחוני הנוכחי, ניתן לעת הזו לקצר באופן משמעותי את תקופת המעצר המקסימאלי עד להבאת עצור בפני שופט.

עם זאת, בשים לב למצב הביטחוני והמבצעי המיוחד השורר באזור, נמצא שאין מקום להשוות את ההסדר שחל בישראל בעניין זה להסדר שיחול באיו"ש. כמו כן נמצא, כי יש מקום לקבוע דין שונה בעניין זה בין מעצר בחשד לביצוע עבירות ביטחון לבין מעצר בעבירות אחרות.

א. באשר לעבירות שאינן עבירות ביטחון, הוחלט כי, ככלל, סמכות המעצר הראשונית, עד להבאה בפני שופט, תהיה ל-48 שעות. עוד הוחלט, כי ניתן יהיה לדחות את הבאת העצור בפני שופט על-פי החלטת רשות מינהלית ל-48 שעות נוספות, וזאת אם תתקיים עילה מיוחדת, דוגמת העילות הקבועות בסעיף 30 לחוק המעצרים (דחיית הבאת עצור בפני שופט בשל פעולות חקירה דחופות), או העילות הקבועות בסעיפים 234 ו-237א לחשי"ץ.

נבקש להפנות את בית המשפט הנכבד לכך, שמדובר, בפועל, בקביעת תקופת מעצר דומה לזו שקבועה כיום בסעיף 234 לחשי"ץ בעניין מעצרו של חיילי צה"ל בצו של קצין שיפוט, כפי שהובאה לעיל.

עוד סוכם, כי בתלוף כשנתיים ממועד תחילתו של התיקון לצו, ייבחן שוב ההסדר בעניין תקופת המעצר עד להבאת עצור בעבירות שאינן עבירות ביטחון בפני שופט, כדי שניתן יהיה לשקול את העניין שוב על סמך הנסיון שייצטבר בתקופה זו.

ב. באשר לעצורים בעבירות ביטחון, הוחלט כי הכלל שייקבע הינו שתקופת המעצר הראשונית עד להבאה בפני שופט תעמוד על 96 שעות לכל היותר.

כתריג לכלל, תהיה אפשרות להארכת התקופה האמורה על-ידי גורם מינהלי ב-48 שעות נוספות, וזאת במקרים בהם שוכנע ראש מחלקת חקירות בשב"כ, כי הפסקת החקירה לשם הבאת העצור בפני שופט עלולה לגרום לפגיעה ממשית בחקירה.

עוד הוחלט, כי בנסיבות מיוחדות ביותר, ניתן יהיה להאריך את תקופת המעצר עד להבאה בפני שופט על-ידי גורם מינהלי ב-48 שעות נוספות, מעבר ל-144 השעות (שישה ימים) האמורות לעיל, וזאת במקרים בהם שוכנע ראש אגף החקירות בשב"כ כי הפסקתה של החקירה לשם הבאת העצור בפני שופט עלולה לפגוע בביצוע פעולת חקירה חיונית, שנועדה למנוע פגיעה בחיי אדם. עילה זו, דומה לעילה שקבועה כיום בסעיף 3(3) לחוק הוראת השעה בנוגע להארכת מעצר תשוד בעבירות ביטחון בישראל מעבר ל-72 שעות.

עוד סוכם, נוכח החשש שהועלה על-ידי גורמי הביטחון בדבר השלכותיו המבצעיות של התיקון והעילות המוצעות, כי ההסדר בעניין תקופת המעצר בעבירת ביטחון עד לתבאה בפני שופט ייבתן **בחלוף שנתיים** ממועד כניסת התיקון לצו לתוקף, כדי שניתן יהיה לשקול את העניין שוב על סמך הנסיון שייצטבר בתקופה זו.

34. להלן יפורטו בתמצית מאפייני החקירות המרכזיים של החקירות באיו"ש וכן יפורטו הקשיים בניהול החקירות באיו"ש, המעכבים מאד את גיבוש הראיות הראשוניות בחקירה, ולא מאפשרים השוואה בין תקופת המעצר הראשונית באיו"ש לבין זו שבישראל, בשלהם הוחלט שאין מקום להשוות את תקופת המעצר הראשונית באיו"ש עד לתבאה בפני שופט לתקופה שקבועה בחוק המעצרים.

א. **בשל המצב הביטחוני באיו"ש, יכולת התנועה באזור היא מוגבלת ואינה חופשית.** לפיכך, למשל, אם ניידת מז"פ נדרשת להגיע למקום בו אירע עברייני, על מנת לאסוף ראיות הפציות, או אם חוקרי משטרה או שבי"כ נדרשים להגיע למקום מסוים על מנת לתחקר או לגבות עדויות ראשוניות, לא תמיד ניתן לבצע זאת במהירות או בכלל, שכן לעיתים תנאי הבטחון מעכבים או מונעים את ההגעה למקום.

ב. **בשל כך שבחלק משטח איו"ש ישנה שליטה פלסטינית (ביטחונית ואזרחית או רק אזרחית), יש קושי בהגעה למקומות שכאלה המצויים בשטחי הרש"פ, בהם התרחשו האירועים.** לפיכך אין אפשרות או קיים קושי ניכר להגיע לעדים וחשודים הגרים באזורים אלה, וגם עובדה זו מעכבת מאד לעיתים את איסוף הראיות הראשוניות - הן החפציות והן האנושיות.

ג. בשל אותה שליטה פלסטינית בחלק משטח איו"ש, הרי שבמקרים רבים, חשודים הנדרשים לגופי הבטחון לחקירה מוצאים מסתור בשטחי הרש"פ ואף גורם זה מקשה מאד על החקירות שלהם ושל שותפיהם שנעצרו ע"י כוחות הביטחון.

ד. **במרבית המקרים, העדים הפוטנציאליים מסרבים לשתף פעולה עם גורמי הבטחון,** אף אם אלה הצליחו להגיע אליהם, וזאת הן בשל אהדה בסיסית לחשודים (במיוחד במקרים בהם נחקרים חשדות לביצוע עבירות ביטחוניות) והן בשל עוינות למדינת ישראל. הדבר יוצר קושי ממשי מאד בחקירות ומעכב במאד את היכולת לגבש ראיות ראשוניות. ויצויין, כי העוינות של האוכלוסייה מקשה גם על ביצוע חקירות בעבירות "פליליות רגילות", כגון גניבת כלי רכב.

ה. כאשר מדובר בחקירות ביטחוניות, שהן חלק ניכר מעיסוקם של גורמי הביטחון באיו"ש, הרי שלרוב, **הנחקרים פועלים ממניעים לאומניים ואידיאולוגיים, וממילא מדובר במקרים רבים בנחקרים נחושים ופנאטיים שחקירתם קשה ביותר.**

1. בחלק לא קטן מהחקירות הביטחוניות המנוהלות באיו"ש, אין אפשרות לקבוע מראש

את מקום ומועד המעצר, וזאת בניגוד לחקירה פלילית רגילה, בה ניתן במקרים רבים לקבוע מראש את מקום ומועד המעצר. כך למשל, במקרים רבים, חשודים השוהים בדרך כלל בשטחי הרשי"פ נעצרים בעת הגעתם למחסומי צה"ל, או בעת הגעתם למעברי הגבול בין ירדן לאיו"ש. בדומה, חשודים רבים נעצרים בישראל כשוהים שלא כדין בישראל, ורק לאחר מעצמם בעילה זו מתברר כי הם דרושים לחקירה בגין חשדות אחרים.

2. העובדה שחשודים, הדרושים לחקירה בשלל חשדות, נעצרים על ידי גורמי הביטחון

ב"מעצרים בלתי מתוכננים", מקשה כמובן על חקירתם הראשונית ומעכבת אותה, שכן במקרים רבים שכאלה ניתן להתחיל להיערך לביצוע החקירה הבלתי מתוכננת מראש רק לאחר המעצר, איתור תיק החקירה הרלוונטי (אשר יכול שהיה ב"הקפאה") ובחינתו, והעברת העצור לחוקרים המיועדים לחקור חקירה זו.

ח. מעבר לכל האמור לעיל, הרי שבעקבות הסכמי אוסלו ועקב שינוי הנסיבות באיו"ש בשנים האחרונות, הוצאו מתקני החקירה של השב"כ מתוך איו"ש ורוכזו בארבעה אתרים המצויים בתוך שטחי מדינת ישראל, בסמוך לאיו"ש. מתקני החקירה הללו מצויים באשקלון, ירושלים, פתח תקוה וקישון. כל העצורים החשודים בביצוע עבירות ביטחוניות חמורות, מועברים למתקני החקירה הללו על מנת להחקר שם. העברה זו, ממקום המעצר בשטח למתקני החקירה, כשלעצמה, דורשת לעיתים זמן לא מבוטל, בעיקר בעת מתיחות ביטחונית בה נעצרים חשודים רבים בו-זמנית.

ט. מרבית החקירות הביטחוניות מתחילות בעקבות הגעת מידע מודיעיני חסוי לגורמי

הביטחון. במקרים שכאלה, לרוב, אין ראיות חפציות היכולות לסייע לגורמי הביטחון ואף אם ישנן ראיות כאלה, הן מחוץ להישג ידם של גורמי הביטחון. במקרים אלה, הדרך היחידה (או הכמעט יחידה) לאיסוף ראיות ראשוניות, שתתמוכנה במידע המודיעיני, הינה על ידי חקירת החשוד, וכאמור, בגין היות החשודים מונעים על ידי מניעים לאומניים, מידת שיתוף הפעולה שלהם עם חוקריהם נמוכה ביותר. לפיכך, נדרש פרק זמן מינימלי עד אשר חקירות אלה תנבנה ראיות ראשוניות שתאפשרנה לחוקרים לגבש עמדה לגבי המשך החקירה.

י. יתירה מזו, במקרים שכאלה, נדרש לעיתים ריחוק מסויים בין מועד קבלת המידע לבין

המועד שבו ניתן להשתמש בו כלפי הנחקר, שכן שימוש במידע מודיעיני במועד סמוך מאד לקבלתו, עלול "לשרוף" את מקור המידע ולעיתים אף לסכן את חייו, במידה שמדובר במקור מידע אנושי. גם עובדה זו מעכבת לעיתים את החקירה.

יא. מעבר לכל האמור, הרי שבאיו"ש, אם משותרר אדם ממעצרו, קיים חשש ממשי כי לא ניתן יהיה לעוצרו מחדש, שכן יכולתו להמלט לאיו"ש המצויים באתריות הרשי"פ הינה כמעט בלתי מוגבלת. לפיכך, אין מנוס ממיצוי החקירה הראשונית לפני הבאתו בפני שופט כדי לגבש לפחות ראיות ראשוניות שאותן ניתן יהיה להציג לשופט.

יב. בשל מצב הביטחון הרגיש באיו"ש, הרי שיכול להיווצר מצב של התלקחות ביטחונית או מבצע צבאי דחוף רחב היקף, אזי בתוך ימים בודדים יש צורך לעצור מאות רבות של אנשים, אם לא למעלה מזה. כך קרה למשל בתקופת מבצע "חומת מגן" בשנת 2002. בתקופה שכזו, המערכת על כל שלוחותיה אינה יכולה להיערך להבאת העצורים הרבים תוך פרק זמן קצר בפני שופט זאת מאחר שלא ניתן תוך זמן קצר לאתר מאות תיקים מודיעיניים של אותם עצורים, להכין את בקשות המעצר, להביא את כל מאות העצורים לבית המשפט וכדומה. אין במערכת די חוקרים, תובעים ושופטים שיוכלו להתארגן לכך, תוך פרק הזמן הקצר הקבוע להבאת עצורים בפני שופט בישראל. חיוב להביא כמות כזו של עצורים בפני שופט תוך זמן קצר כמו בישראל תהיה גזרה שלא ניתן יהיה לעמוד בה, ויחייב שחרור של חלק ניכר מהעצורים, ללא שתהיה לכך הצדקה. לכן, ישנו הכרח לקבוע תקופת מעצר מקסימאלית ראשונית סבירה בעבירות ביטחון, שתהיה ארוכה באופן משמעותי מהתקופה הקבועה בישראל.

35. כל הטעמים הללו, שפורטו לעיל, וטעמים נוספים, יוצרים מצב שבו במקרים רבים, פתיחת החקירה וגיבוש תומר הראיות הראשוני אורכים פרק זמן לא מבוטל. מכיוון שמטרת המעצר הראשוני הינה לגבש חומר ראיות ראשוני שכזה, אין מנוס מקביעה כי יש מקום לאפשר לעצור אדם במעצר ראשוני פרק זמן סביר הדרוש לגיבוש חומר הראיות הנ"ל, וזאת לפני הבאתו בפני שופט.

36. עוד נבקש לציין, כי תקופת המעצר עד להבאת עצור בפני שופט הקבועה כיום בצו, והתקופות המקוצרות שיש כאמור כוונה לקובען בהקדם, הינן התקופות המקסימאליות האפשריות, אשר יעדן הוא לאפשר מיצוי החקירה הראשונית בנסיבות שבהן מוצבים קשיים רבים על דרכה של החקירה, מסוג הקשיים שפורטו לעיל.

עם זאת, כמובן שהרשות אינה אמורה לנצל בכל מקרה את פרק הזמן המקסימלי העומד לרשותה, הכל – לפי נסיבות העניין.

בהקשר זה נציין, כי לפי הוראת סעיף 36 לצו בדבר הוראות ביטחון, מי שנעצר לפי צו של קצין משטרה וטרם הובא בפני שופט, רשאי לפנות לשופט בבקשה כי יורה על שחרורו ממעצר. לפיכך, פתוחה בפני עצור שנעצר על ידי קצין משטרה או חייל, הדרך לבית המשפט הצבאי – עוד לפני חלוף תקופת מעצר זו – וזאת לפי סעיף 36 הנ"ל.

לטעמנו, האפשרות של הגשת פנייה לשופט כדי שיורה על שחרור ממעצר צריכה אף היא להישקל ולהלקח בחשבון, ויש לתת לה משקל נכבד, עת נבחנת סבירות ומידתיות הצו. ללא כל ספק, זכות זו מקהה מעוקצה של הפגיעה הנגרמת לאדם מכך ששוהה הוא במעצר ראשוני שלא נקבע בידי שופט, שכן זכותו להשיג על מעצר זה בפני שופט (ולא בפני פרקליט צבאי - ראו והשוו: בג"ץ 6055/95 צמח נ' שר הבטחון, פ"ד נג(5) 241 (1999), בפיסקה 34 לפסק הדין).

37. לסיכום, כל המאפיינים הייחודיים שפורטו לעיל, מצדיקים קביעת פרקי זמן מעצר מקסימאליים לפני הבאה בפני שופט באיו"ש השונים באופן משמעותי מפרקי הזמן הקבועים בישראל. לדעת המשיבים, התקופות שעליהן סוכם כי ייקבעו בצו בדבר הוראות ביטחון הינן סבירות ומאוזנות ביותר.

תקופת מעצר חשוד לצרכי חקירה טרם הגשת כתב אישום

38. סעיף 37 לצו בדבר הוראות ביטחון, קובע כיום כי שופט צבאי רשאי להאריך מעצרו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום לתקופות שלא יעלו כל אחת על 30 ימים, ובלבד שתקופת המעצר הכוללת לא תעלה על 90 ימים.

39. הוחלט לתקן את הצו בדבר הוראות ביטחון באופן שהארכת המעצר הראשונית בידי שופט לא תעלה על 20 ימים, כאשר ניתן יהיה לשוב ולהאריך את המעצר לתקופות נוספות שלא יעלו על 15 ימים נוספים בכל פעם. כן הוחלט, כי הארכת המעצר בטרם הגשת כתב אישום אל מעבר ל-60 ימים גם תהיה טעונה אישור של גורם משפטי בכיר באיו"ש.

"מעצר גישור" לצורך הגשת כתב אישום (מעצר בעקבות "הצהרת תובע")

40. במצב החוקי דהיום באיו"ש, אין כל הוראה בצו בדבר הוראות ביטחון הקובעת כי אם הסתיימה חקירת החשוד ישותרר החשוד ממעצר.

41. במסגרת עבודת המטה הוחלט לתקן את הצו בדבר הוראות ביטחון ולהוסיף לו הוראה לפיה אם נעצר אדם וחקירתו נסתיימה, הוא ישותרר מהמעצר; ואולם אם הצהיר תובע כי עומדים להגיש כתב אישום נגדו, ושוכנע בית המשפט כי יש עלה לכאורה לבקש את מעצרו עד לתום ההליכים, רשאי השופט להאריך את המעצר, מטעם זה, לתקופה שלא תעלה על 8 ימים.

עצור שהוגש נגדו כתב אישום אך משפטו טרם החל

42. אין היום בצו הדבר הוראות ביטחון הוראה הקובעת תקופת מעצר מקסימאלית לאחר הגשת כתב אישום ועד לתחילת המשפט.
43. בעבודת המטה נקבע, כי בשלב ראשון תקופת המעצר עד לתחילת המשפט תעמוד על 60 ימים.
44. עוד נקבע, כי בחלוף שנתיים מיום כניסתו של ההסדר החדש לתוקף תיבחן האפשרות לקצר תקופה זו ל-30 יום, עם אפשרות להארכה ב-30 יום נוספים (ראו למשל ההסדר הקבוע בסעיף 60 לחוק המעצרים).

הארכת מעצר עד לתום ההליכים באין הכרעת דין

45. עד לפני כמה שנים, לא היתה נקובה בצו בדבר הוראות ביטחון תקופת מעצר מקסימאלית עד לתום ההליכים, שלאחריה היתה חובה לשחרר את הנאשם ממעצרו או להביא את הנאשם שמשפטו לא הסתיים בפני שופט בית המשפט הצבאי לערעורים, שרשאי יהיה להורות להמשיך ולהחזיק את הנאשם במעצר, אם יש עילה טובה לכך; דוגמת ההסדר הקבוע בסעיף 62 לחוק המעצרים.
46. לפני כמה שנים, הוספה לצו בדבר הוראות ביטחון הוראה חדשה, המעוגנת כיום בסעיף 44 לצו, שקובע כי:

"(א) נאשם, שלאחר הגשת כתב אישום נגדו, היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום, תקופה המצטברת לכדי שנתיים, ומשפטו בערכאה הראשונה לא נגמר בהכרעת דין, יובא עניינו לפני שופט של בית המשפט הצבאי לערעורים.

השופט ידון בעניינו של הנאשם ויורה על שחרורו, בתנאים או ללא כל תנאי, אלא אם כן סבר השופט, כי נסיבות העניין, לרבות חומרת העבירה המיוחסת לנאשם, מסוכנותו, החשש להימלטותו מן הדין והגורמים להתמשכות ההליכים, אינן מצדיקות את שחרורו.

(ב) החליט השופט שנסיבות העניין אינן מצדיקות את שחרורו של הנאשם, יהיה רשאי השופט, להורות על המשך החזקתו של הנאשם במעצר לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים, ולחזור ולהורות כך מעת לעת."

לעניין פרשנותו של סעיף 44 לצו, כנוסחו היום, ולטענות המשיבים בנוגע לשוני הקיים בין ההסדר הקבוע בו לבין ההסדר הקבוע בסעיף 62 לחוק המעצרים, וזאת מעבר לאורך התקופה השונה, ראו גם בג"ץ 3687/10 חאג' נ' בית המשפט הצבאי לערעורים בעופר (טרם פורסם, ניתן ביום 14.11.10).

47. המשיבים יבקשו לעדכן את בית המשפט הנכבד, כי הוחלט לתקן את סעיף 44 לצו, באופן שבעבירות שאינן עבירות ביטחון התקופה הנקובה לקיום הדיון העיתי הראשון בעניינו של עצור עד לתום ההליכים בפני שופט תעמוד על שנה אחת מיום הגשת כתב האישום. לגבי עבירות ביטחון הוחלט, כי לעת הזו תקופת השנתיים הנקובה כיום בצו תיוותר על כנה.

עוד הוחלט כי גם עניין זה ייבחן בחלוף שנתיים מכניסת ההסדר לתוקף.

48. בנוסף, הוחלט להותיר על כנה את הוראת סעיף 44(ב) לצו לעניין החובה להמשיך ולבחון את המשך המעצר עד לתום ההליכים אחת לשישה חודשים, וזאת לאחר הבחינה העיתית הראשונה שתערך לאחר שנה (לגבי עצור שנאשם בעבירה שאינה עבירת ביטחון) או שנתיים (לגבי עצור שנאשם בעבירת ביטחון).

49. בהקשר זה נפנה לכך, שהממשלה הגישה לפני כחצי שנה הצעת חוק ממשלתית לכנסת, המתבססת על המלצות הוועדה המייעצת לשר המשפטים לעניין סדר הדין הפלילי ודיני ראיות, בראשות כבי' השופטת נאור, לפיה ניתן יהיה להורות על הארכת מעצר מעבר לתקופה של 9 חודשים לתקופה שלא תעלה על 150 ימים אם "סבר שופט בית המשפט העליון כי לא ניתן יהיה לסיים את הליכי המשפט בתוך תקופה של 90 ימים... בשל סוג העבירה, מורכבותו של התיק, או ריבוי של נאשמים, עדים או אישומים...".

צילום הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים)(תיקון מס' 9)(ערר שני ברשות והארכת מעצר או חידוש), התשי"ע-2010, מצורף ומסומן מש/3.

תקופת הערכות נדרשת

50. כמפורט לעיל, במסגרת עבודת המטה הוחלט לאחרונה, כי בנסיבות הזמן והמקום הנוכחיות, ניתן לבצע קיצור משמעותי של תקופות מעצר שונות הקבועות בצו בדבר הוראות ביטחון.

51. עם זאת, מטבע הדברים קיצור תקופות המעצר באיו"ש, כמפורט לעיל, יחייב הערכות רחבת היקף של גופים שונים, לרבות תוספת של שופטים צבאיים, חוקרים, תובעים, אנשי ליווי בשב"ס ועוד. לצורך היערכות זו נדרשת תקופת הערכות, שעם סיומה יתוקן הצו בדבר הוראות ביטחון, כמפורט לעיל. על-פי הערכת המשיבים, להיערכות זו נדרשים כשישה-תשעה חודשים.

מיידי עם השלמת תקופת ההיערכות, כמפורט לעיל, יתוקן הצו בהתאם.

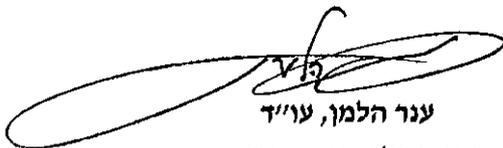
52. בעניין דומה נבקש להפנות לכך, כי חוק המעצרים, שיצר בשנת 1996 רפורמה בתקופות המעצר בהיקף דומה לזה שהוחלט לבצע כעת באיו"ש, קבע בסעיף 83, כי:

"תחילתו של חוק זה בתום שנה מפרסומו."

לסיכום

53. המשיבים סבורים, כי בהתחשב באמור לעיל, דינם של כל הסעדים המבוקשים בעתירה - להדחות.

54. נעיר לפנינו סיום, כי כפי שציננה המדינה לא פעם בהליכים אחרים, אין כל מקום להגשת עתירות על-ידי העותר 1 בבג"ץ 3368/10, משרד האסירים הפלסטיני, שהוא גוף של הרשות הפלסטינית עצמה.

ענר הלמן, עו"ד

ממונה על ענייני הבג"צים
בפרקליטות המדינה

היום, ד' בשבט, תשע"א
9 בינואר, 2011